

Lenz (*Dicc. etim. indigen. amer.*, 792, cita *tracal de cuero de buey* a Xile, lligant-lo amb el cast. amer. *tracalada* «càfila, multitud» usual a quasi tots els països hisp.-americans [1612 en un dicc. de Bolívia].

Tracalada en aquest sentit és també mallorquí: «*tracalada*: multitut: de gent; de altres coses» (DFgra.); «gran codrillada, una grosse *tracalada* o processó» en una glosada mall. que recull el DAG. (amb una altra cita pop.), i era terme predilecte d'AMAlcover: «què 'n treym en net d'aquexa *trequelada* de noms y d'observacions», «una *trequelada* de poblacions», «aquella *trequelada* de formes dialectals» (BDLC II, 378; IV, 214; VI, 252). Per creure que a Mallorca sigui manllevat del cast., com suposa AlCM és clar que no sols no hi ha cap base sinó ni tan sols possibilitat, no usants-hi més que a Amèrica: el nexa, si no hi ha mer paral·lisme, ha de ser mariner i comercial. I llavors el que fóra ben possible és que hagi passat del català a l'americà, com també ho suggereix el fet que *traca* sigui tan antic en la nostra llengua.

Altres derivats amb l'amplificació *-al-*: *traquelets* ('conjunt) d'objectes de poc valor' és un terme de la Ribera d'Ebre (Bladé Desumvila, *Topon. de Benisanet*, p. 152; *tracalets* Terra Alta, AlCM); *tracalets* 'altercat' Rond. de Rond. val. *Tracalejar* «mover o bazar alg. c. de una parte a otra», «hacer estruendo», «ruido del golpeo de los carruajes», «altercar, mover trabacuentas» (Escrig 1851); *tracaleig* «traqueo» id., i això és també murc. *tracaleo* (GaSoriano); «no en queda pas ni un brot en les moreres, / i a demanar-lo van als bons veïns; / quin *tracaleig!*, treballen sense tasa / ---», Const. Llombart (*Cullita de la Seda*, v. 37).

Amb el valor onomatopèic al nu: *traca* val. (d'on es creu que va passar al cat. central): «Sarta o rastra de cohetes tronadores»; «traqueo continuo del disparo» (Escrig 1851); d'aquí «La *Traca*», títol d'un periòdic popular val. 1884, i d'un setmanari plebeu barceloní dels anys 1910-20; cf. Belv., Lab. i Escrig *trac* «pet o tro dels coets»: «Volien posar una *traca* en el programa de la festa; i vaig dir —Protesto del *traqueteig*, i fora *traca*: sóc jutge de pau efectiu, i no vui tiros al poble: Fem uns Jocs Florals ---», Russinyol (*Els Jocs Florals de Canprosa*, 1902, esc. I, p. 2).

En castellà ja és antic *traquido*, que en aquesta llengua es registra per a «estampido» des de mj. S. xv, i «chasquido, crujido» des de 1490, però que també apareix com a cat. *traquit* ja a princ. S. xv, en Fc. Ferrer, poeta de llenguatge encara arcaic: «aquí sentreu bombardes e balestes, / trons e *trequits*, de fletxes prou remor / ---», *Canc. de Saragossa*, 297. No estic pas ben convençut que el campid. *trikki-trakkis* 'petards, correcames' («frosch, feuerwerkkörper») sigui manlleu hispànic, i si ho és, potser sí que ve del cast. *triquitrac* [DAut.] (com diu MLWagner, *BhZRPb*. LVII, 60), però el fet és que és també val. *triquitrac* «ruido de golpes desordenados y repetidos» (Escrig 1851), i el vallespirenc J. de Sant Salvador (AlCM) usa *tric-trac* per al sonar d'un gran relloige. *Trico-traco* (*Brama dels Llauradors*: DAG.). *Caminar trico-trico* 'c. seguit' (no «xano-xano» (AlCM) i és cat. or. i no

pas sols emp.).

De la variant amb *i* vénen també alguns mots dialectals de caràcter expressiu: val. *a cada trico* 'a cada moment': Rond. de Rond. val.; «se'lse seca la boca y el gallet, y necessiten a cada *trico* anar-los arremullant», «tan popular eixe frare --- que a cada *trico* estiguem anomenant-lo», MGadea (*T. del Xè* I, 400, 92); cast. *a cada trique*, *a cada triquete* [1625, DECH v, 605a53], mall. *a cada triquet* ('a cada pas', BDLC XIII, 128; 'a cada ocasió', XIV, 206). *Tric* 'tros de fusta' men. *Tric* 'part del joc del bòltx' eiv. J. Castelló (*Eiv. i Formentera*, 79); *tricada* eiv. (AlCM). *Tricone(t)jar* mall. 'feinejar' (BDLC x, 181) 'maldar, intrigar, mangonejar' (BDLC XII, 151, 250); *triconeja*, *triconejador*.

CPT.: *Tricafaldetes*.

Pel que fa a *traca* com a terme nàutic ja és molt més insegur que tingui aquest origen, encara que de tota manera s'hi pot haver sumat. És cast. *traca* «hilada de tablas en los forros de un buque» des de mj. S. XVIII, i ens ho descriuen a les nostres costes de Llevant «en les barques grans, la taula del forro interior situada sobre la taula bucal interior: serveix per reforçar la barca, per aguantar els cops, com a peça forta: una fusta grossa però no anava de cap a cap» (L'Escala, J. G. M. 1937, BDC XII, 69, i gravats pp. 98 i 103): car la font principal d'això sembla haver estat l'angl. mj. *strake* (transmès per un fr. antiq. *estraque* > **étraque*),¹ variant apofònica de *stretch/strike/stroke* (cf. ací ESTRAlG?); per comparació amb la *traca* d'una barca val. *traca* «plom que es posa a l'entornpeu perquè la faldilla amb el pes caigui millor».² *Contratraca*. *Sotatraca*. Veg. TRACA (DCEC/DECH).

Traquejar [«trontollar, tractar una cosa amb detenció», Belv.]: en la segona acc.: «en aquella plassa acut la gent en los matins, per deixar-se veure, altre per pillar i contar notícies y *traquejar* altres assumptos», B. de Maldà (*Excurs.*, p. 144); *traqueig* [«trontoll», Belv., «estrèpit, trontoll»], Lab. 1840; «ay! que de sobte tot s'enfosqueix, / remor confusa ne va creixent; / després aixorda lo fort *traquetj* / de pedra seca que cau del cel», MilàF (*Darrers Càstics*, v. 91, O. Cat. Gili, p. 302); «los tustorros que hem patit en la tartana han estat --- tals *traqueigs* aptes per a traure fora totes les obstruccions i hipocondries ---», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 164). I reduplicat: «*traquetejat* entremig d'un exercit en derrota ---», Coromines (*Silèn*, O. C., 105a11). *Traqueteig*, que algú fa encara més plenament reduplicat: «l'atenció dels dignes milicianos fou atreta per un *tracatreix* [lleg. *traqueteig*] pausat de ferradures que venia de carrer amunt», MrnVayreda (*Sang Nova* v, § 1, 336); els balears encara ho augmenten com *trecatrec* o *trac*.

Ara bé jo estic convençut que el fr. *tracasser* 'atorollar, marejar, aqueferar' [S. xv, G. Alexis, *RFgn.* xxxii, 172] i *tracas* 'maldecaps, preocupacions' no són més que una derivació intensiva d'això. Usats com a gallicismes en ross. Això té un eco popular val.: «si en los poblets estiguera la gent tant desenganyada y corrompuda com en los pòbles grans, aj no' podria